

Şehit cenazelerinde Chopin yerine tekbir

Allahüekber allahüekber
la ilahe illallahü
vallahü ekber
Allahüekber velillahi'lhamd

17. yüzyıl klasik dönem Türk müziğinin zirve ismi **Buhûrîzâde Mustafa İtrî'ye** (1640-1712) atfedilen yukarıdaki **segah tekbirin** bundan böyle şehit cenazelerinde okunması yönünde İçişleri Bakanlığı'nın aldığı karar dünkü gazetelere yansdı.

Dinlerken insanı uhrevî bir mükânat gibi kendine çeken tekbir, bestelendiği günden bu yana musikimizde **'kaşıkçı elması'** gibi parlıyor. Bu elmas, küçük bir ses alanı içerisindeki büyük ifade gücünün çarpıcı örneğidir. Mescid-i Nebevi'de, Kâbe'de, her dilden, renkten ve milletten Müslüman tekbirle cezboluyor; Kurban kesen bir müminin dudaklarındaki dua, bayram namazlarında okunan da yine aynı tekbir.

Bir aile geleneği olarak çiçeklere ve güzel kokulara düşkünlüğünden dolayı asıl adı Mustafa olan bu müzik dehasına zamanla İtrî mahlası takılmış. Ustaları arasında **Hâfız Post, Nasrullah Vakıf Hal-halî, Kasımpaşı Koca Osman Efendi, Derviş Ömer Efendi** gibi, 17. yüzyıl bestecileri var. İtrî'nin Segah'ını günümüzde Mevlânî mukabelelerinde icra ediliyor. Kırım hanı Gazi Giray Han ile yakın dostluğu biliniyor. Padişah 4. Mehmet'in lutfuna mazhar olup sarayda musiki hocası yaptığı da... İtrî her türden

müzik yapmasına rağmen en çok di-ni müzikle anılmıştır. Hem bestekâr hem de ses sanatçısı, aynı zamanda şair ve hattat. **Yahya Kemal**, İtrî için **"Öz musikimizin piri"** der.

İtrî'nin besteleri karşın-da hayranlığını gizleyemeyen 4. Mehmet'in **'Dile benden ne dilerse'** demesine karşın, **'Esir Kethüdâsı'** olmak istemiş. İtrî hakkında kaleme alınmış tek roman **İtrî-Mucizem**'de (Mine Sultan Ünver, Moma Yayınları), İtrî'nin, dünyanın dört bir yanından gelen esirler arasında güzel ses aramak için, Esir Kethüdâsı olmak istediği yazılır.

Tekbir askeri bandoya uyar mı?

1932'den bu yana protokol cenazelerinde resmi marş olarak çalınan **Frederic Chopin'in "Cenaze Marşı"**nın kaldırılması bir yandan memnuniyetle karşılanırken diğer yandan **'acaba uygulama na-**

DEĞİNMELER

BEDİR ACAR

sıl olacak' sonlan-nı gündeme getirdi. Memnuniyetle karşılandı, çünkü cenkte **'Allah Allah'** diye hücum eden askerin, şehadeti sonrasında, **btze ait olmayan marşla uğurlanma-sı** abesti.

Türk halkı sivil hayatta cenazeyi zaten dualarla ve tekbirlerle uğurluyor. Daha doğrusu bu konuda herhangi bir kısıtlama yok, isteyen istediği şekilde uğurluyor. Burada söz konusu olan devlet törenlerinde çalınan marşın nasıl olması gerektiği... Bu bağlamda, son halife Sultan Abdülmecid'in Tekbir'i piyano ile bestelediği biliniyor. Rahmetli **Cinuçen Tanrıkorur**'un da bir marş bestelediği konuşulur. Belki başka çalışmalar da mevcuttur. Aransa çıkabilir...

Şimdilik, İtrî'nin tekbirinde odaklanılmış gibi görünüyor. İçişleri Bakanlığı'nca 81 il valiliğine gönderilen yazıdaki ilgili bölüm şöyle: **'Şehitliğin maneviyatına ve milletimi-**

zin gönlündeki yerine uygun olarak şehit cenazelerinde iltirâm yürüyüşü, İtrî'nin Segah Tekbiri ile yapılacaktır. Vefatları halinde tören yapılan diğer İçişleri Bakanlığı mensupları için de aynı esaslara uyulacaktır.'

Hatırlanacağı üzere, İtrî'nin Segah Tekbiri, ilk kez 29 Ağustos 2017'de **Şehit Jandarma Uzman Onbaşlı Muhammed Meriç**'in cenazesinde iltirâm yürüyüşü sırasında **Jandarma Genel Komutanlığı Bandosu** tarafından icra edilmişti.

Müzik üzerine yazı yazan, düşünen isimlerden biri olan **Yalçın Çetinkaya**'yı aradım. Acaba bu konuda ne düşünü-yordu?

'1932 yılından beri süregelen bir yanlışlığın düzeltilmesi hususunda ciddi ve önemli bir adım atılmış oldu' diyor. Lakin endişeleri var: Her şeyden önce bu değişimin altyapısının doğru ve sağlıklı bir şekilde oluşturulması, iyi hazırlanması, ne ve nasıl yapılması gerektiği hususunda biraz çalışılması icab eder. Tekbir protokollerde veya her-

hangi bir yerde çalınmak için değil, söylenmek maksadıyla bestelenmiştir. Ayrıca, Segah makamı gibi musikimizin önemli makamlarından birini tampere sistemin sazlarından müteşekkil askeri bando ile çalmak, Segah makamını ifade etmeye yetmediği gibi bu makama haksızlık olur. Segah makamını "Segah makamı" yapan karakteristik sesleri çalamaz veya duyamazsanız, icra edilen asla Segah makamı olamaz.

Bu konu mühim.

Nitekim, emekli tasavvuf ana bilim dalı öğretim üyesi **Prof. Dr. Mustafa Tahralı** da, Chopin'in bestesinin bizim dünyamıza temsil eden bir beste olmayışına işaret ederek, **'Müziyenlerin bu konuyu çoktan düşünceleri lazımdı'** diyor. Çetinkaya'nın endişesine o da katılıyor: **'Şehit cenazesinde çalınan tekbi-ri dinledim. Tekbirin musiki-si tam anlaşılıyor. Tekbir, yürüyüş moduna ne kadar uygun? Marş havasına uyarlanabilir mi?'**

Bu soruların düşünülməsi, değerlendirilmesi ve gerekirse askeri yürüyüşe daha uygun marşların da gündeme getirilmesinde bir sakınca olmadığını düşünüyor Tahralı: Bize ait, din kültürümüze uygun bir marş olması kaydıyla...

Sonuç itibarıyla, **'Allah Allah'** diye cenge giden bir milletin evlatlarının "Chopin'in Cenaze Marşıyla uğurlanmasında bir tezat vardı. Bu tezat geç de olsa fark edildi ve bir adım atıldı. Ancak "doğru uygulama" konusunda atılacak adımlar da önemli.

